

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут культури і мистецтв

Кафедра музикознавства та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

директор навчально-наукового
інституту культури і мистецтв
проф. О. А. Устименко-Косоріч

« 30 » серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Корпоративна культура

галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 034 Культурологія
освітня програма Культурологія
мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту/факультету _____

« 30 » серпня _____ 2022 р.

Голова Руденко О.Ф.

Розробник: Будянський Д.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

Програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

Протокол № 12 від «21» червня 2022 року.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології д., мист., проф. О. К. Зав'ялова

Схвалено науково-методичною комісією інституту

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії інституту О.Ф. Руденко

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
4-й		-	
Семестр			
8-й			
Лекції			
18 год.			
Практичні, семінарські			
22 год.			
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
78 год.			
Консультації:			
2 год.			
Вид контролю: екзамен 3 години			
Загальна кількість годин – 123.			

1. Мета і завдання вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування цілісного розуміння студентами уявлення про особливості історичного розвитку, функціонування в суспільній системі та специфіку соціально-філософського та культурологічного аналізу засад корпоративної культури.

Курс «Корпоративна культура» покликаний формувати у майбутніх культурологів засади гуманістичного світогляду, моделювати їх поведінку в соціокультурному просторі.

Предметом корпоративної культури є формування гармонійних взаємовідносин як всередині організації, так із зовнішнім середовищем, а також формування основних цінностей організації.

Завдання

- надати студентам цілісну систему знань про сучасні дослідження корпоративної культури, основну проблематику, дослідницькі підходи та методологію вивчення даної сфери;
- визначити сутність, місце та функції корпоративної культури;
- окреслити особливості формування корпоративної культури;
- сформувати уявлення про структуру корпоративної культури;
- розглянути типологію корпоративної культури;
- проаналізувати вплив національної культури на корпоративну культуру;
- сформувати уявлення про корпоративну етику як елемент корпоративної культури;
- сприяти розвитку корпоративної ідентичності;
- виховати толерантне ставлення до колег і партнерів;
- розвинути навички застосовувати набуті знання в безпосередній практичній діяльності.

Навчальна дисципліна спрямована на розвиток *інтегральної компетентності*: Здатність надати адекватну оцінку сучасного стану культурно-мистецького життя, соціальних і економічних реалій досліджуваного явища чи процесу, приймати обґрунтовані рішення щодо творчих проблем сьогодення, враховуючи пріоритетні тенденції руху в галузі культури та запити населення.

Здатність проявляти ефективні міжособистісні комунікації та постійно удосконалювати емоційні здібності майбутніх фахівців стосовно навичок спілкування на індивідуальному, міжособистісному та колективному рівнях. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість як у галузі культури та мистецтва, так і промислового виробництва і соціально-побутової сфері. Дотримання етичних принципів поведінки та усвідомлення соціальної відповідальності за результати своєї роботи у майбутній професійній діяльності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких *загальних компетентностей* як: **ЗК 2.** Знання і розуміння предметної галузі та розуміння професії джерел; **ЗК 4.** Здатність виявляти, формулювати і вирішувати професійні проблеми; **ЗК 5.** Здатність застосовувати знання на практиці; **ЗК 6.** Здатність бути критичним і самокритичним; **ЗК 8.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність); **ЗК 12.** Здатність працювати в міжнародному контексті.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких загальних компетентностей як: **ФК 5.** Здатність формувати цілісне уявлення про світову художню культуру, враховуючи національну специфіку будь-якого етнокультурного утворення, в тому числі й культури України, та принципи державної політики в галузі культури та мистецтва. Має базові навички створення текстів документів, які використовуються у сфері зв'язків із громадськістю, володіє навичками літературного редагування, копірайтінга; **ФК 7.** Має базові навички спілкування, уміння встановлювати, підтримувати і розвивати міжособистісні відносини, ділові стосунки з представниками різних державних, фінансових, громадських структур, ЗМІ, інформаційними, рекламними агенціями; **ФК 12.** Здатність характеризувати конкретні процеси у сфері культури, самостійно виявляти проблемні аспекти та проводити комплексний аналіз; **ФК 13.** Здатність на основі наукових знань стану і перспектив розвитку сучасної світової культури формувати та висловлювати свою точку зору на глобальні культурні проблеми та їх прояви в Україні.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Основи професійного спілкування» викладається студентам ОР Бакалавр і вимагає обізнаності з теоретичними та методичними засадами процесу спілкування, спеціалізованою літературою, психологічними засади творчої діяльності.

Корпоративна культура тісно пов'язана з діловою етикою, оскільки виконує функцію регулятора поведінки людини через систему цінностей, норм, правил, що встановлюються в межах окремої організації.

3. Результати навчання за дисципліною

Курс передбачає ґрунтовну гуманітарну підготовку студентів, яка полягає у розумінні характеристик та етапів розвитку вітчизняної та світової культури, її формування умінь для реалізації виконавських, консультативних, педагогічних (для середніх навчальних закладів) і комунікативних професійних функцій.

<p>Знати: основних етапів розвитку світової культури, їхньої специфіки та ролі в світовій цивілізації. Уміти: здійснювати компаративний аналіз різних епох, використовувати набуті знання і досвід у практичній фаховій діяльності.</p>	<p>ПРН 9</p>	<p>Здатність застосовувати теоретичні знання при виконанні конкретних практичних завдань.</p>
<p>Знати: сучасні методики анкетування/опитування, формування змісту анкет та специфіку їхньої обробки. Уміти: планувати, організувати та поводити анкетування та опитування, ефективно контактувати з громадськістю, представниками різних структур</p>	<p>ПРН 14</p>	<p>Здатність збирати і систематизувати науково-практичну інформацію про дослідження у галузі зв'язків із громадськістю.</p>

<p>Знати: основні етапи роботи над науковим дослідженням, правила оформлення наукових статей, подання до друку.</p> <p>Уміти: самостійно здійснювати пошуку, обробки й аналізу наукової теоретичної та фахової емпіричної інформації з різних джерел для узагальнення результатів.</p>	<p>ПРН 15</p>	<p>Кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз.</p>
<p>Знати: функції комунікації, її роль і місце у житті суспільства, основи професійного спілкування діалогічність спілкування.</p> <p>Уміти: створювати простір продуктивного співробітництва у культурних установах та творчих об'єднаннях; формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних питань.</p>	<p>ПРН 16</p>	<p>Володіти навичками міжособистісних взаємодій у науковому середовищі, вміти працювати в команді, формуючи чіткі правила комунікації всередині групи та підтримуючи сприятливий мікроклімат для конструктивної взаємодії</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
<p>A</p>	<ul style="list-style-type: none"> - систематизовані, глибокі і повні знання з усіх розділів навчальної програми, а також по основних питаннях, які виходять за її межі; - точне використання наукової термінології (в тому числі іноземною мовою), стилістично грамотне, логічно правильне виклад відповіді на питання; - бездоганне володіння інструментарієм навчальної дисципліни, вміння його ефективно використовувати в постановці і вирішенні наукових і професійних завдань; - виражена здатність самостійно і творчо вирішувати складні проблеми в нестандартній ситуації; - повне і глибоке засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої навчальної програми дисципліни; - вміння орієнтуватися в теоріях, концепціях і напрямках по досліджуваній дисципліні і давати їм критичну оцінку, використовувати наукові досягнення інших дисциплін; - творча самостійна робота на практичних, лабораторних заняттях, активну участь в групових обговореннях, високий рівень культури виконання завдань.
<p>B</p>	<ul style="list-style-type: none"> - систематизовані, глибокі і повні знання з усіх розділів навчальної програми; - точне використання наукової термінології (в тому числі іноземною мовою), стилістично грамотне, логічно правильне виклад відповіді на питання; - володіння інструментарієм навчальної дисципліни, вміння його ефективно використовувати в постановці і вирішенні наукових і професійних завдань; - здатність самостійно і творчо вирішувати складні проблеми в нестандартній ситуації в рамках навчальної програми; - повне засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої навчальної програми дисципліни; - вміння орієнтуватися в основних теоріях, концепціях і напрямках по досліджуваній дисципліні і давати їм критичну оцінку; - самостійна робота на практичних, лабораторних заняттях, творчу участь в групових обговореннях, високий рівень культури виконання завдань.

С	<ul style="list-style-type: none"> - достатньо повні і систематизовані знання в обсязі навчальної програми; - використання необхідної наукової термінології, стилістично грамотне, логічно правильне виклад відповіді на питання, вміння робити обґрунтовані висновки; - володіння інструментарієм навчальної дисципліни, вміння його використовувати в рішенні навчальних і професійних завдань; - здатність самостійно застосовувати типові рішення в рамках навчальної програми; - засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальної програми дисципліни; - вміння орієнтуватися в базових теоріях, концепціях і напрямках по досліджуваній дисципліні і давати їм порівняльну оцінку; - активна самостійна робота на практичних, лабораторних заняттях, періодична участь у групових обговореннях, високий рівень культури виконання завдань.
D	<ul style="list-style-type: none"> достатні знання в обсязі навчальної програми; - використання наукової термінології, стилістично грамотне, логічно правильне виклад відповіді на питання, вміння робити висновки; - володіння інструментарієм навчальної дисципліни, вміння його використовувати в рішенні навчальних і професійних завдань; - здатність самостійно застосовувати типові рішення в рамках навчальної програми; - засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальної програмою дисципліни; - вміння орієнтуватися в базових теоріях, концепціях і напрямках по досліджуваній дисципліні і давати їм порівняльну оцінку; - самостійна робота на практичних, лабораторних заняттях, участь в групових обговореннях, високий рівень культури виконання завдань.
E	<ul style="list-style-type: none"> - достатній обсяг знань в рамках освітнього стандарту; - засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальної програми дисципліни; - використання наукової термінології, стилістичне і логічний виклад відповіді на питання, вміння робити висновки без істотних помилок; - володіння інструментарієм навчальної дисципліни, вміння його використовувати в рішенні стандартних (типових) завдань; - вміння під керівництвом викладача вирішувати стандартні (типові) задачі; - вміння орієнтуватися в основних теоріях, концепціях і напрямках по досліджуваній дисципліні і давати їм оцінку; - робота під керівництвом викладача на практичних, лабораторних заняттях, допустимий рівень культури виконання завдань.
F	<ul style="list-style-type: none"> - недостатньо повний обсяг знань в рамках освітнього стандарту; - знання частини основної літератури, рекомендованої навчальної програми дисципліни; - використання наукової термінології, виклад відповіді на питання з істотними лінгвістичними і логічними помилками; - слабе володіння інструментарієм навчальної дисципліни, некомпетентність у вирішенні стандартних (типових) завдань; - невміння орієнтуватися в основних теоріях, концепціях і напрямках дисципліни, що вивчається; - пасивність на практичних і лабораторних заняттях, низький рівень культури виконання завдань.
FX	відсутність знань і компетенцій в рамках освітнього стандарту або відмову від відповіді.

Розподіл балів

Поточний контроль									Разом	Сума	Підсумковий (екз.)	Загальна сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2								
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4	T 2.5				
Поточний контроль									45			
5	5	5	5	5	5	5	5	5				
Контроль самостійної роботи									30	75	25	100
3	3	3	3	3	3	4	4	4				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	Задовільно
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: реферати, презентації практичних завдань, відеозаписи, тести, усні відповіді, творчі проекти, залік.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

Тема 1.1. Корпоративна культура як об'єкт теоретичного аналізу.

Актуальність вивчення корпоративної культури. Сучасні підходи до визначення термінів «культура», «організаційна культура», «культура організації». Визначення і сутність корпоративної культури. Структура корпоративної культури. Цінності як ядро корпоративної культури. Функції корпоративної культури.

Тема 1.2. Типологія корпоративної культури.

Типологія корпоративної культури. Авторські типології корпоративної культури в західному менеджменті (Ф. Тромпенаарс; Д. Зоненфельд; Р. Акофф; Т. Діл та А. Кеннеді; М. Бурке, ін.). Типи корпоративної культури в українському менеджменті.

Тема 1.3. Формування корпоративної культури.

Особливості формування корпоративної культури. Принципи корпоративної культури. Фактори впливу на формування корпоративної культури. Роль лідера у запровадженні корпоративної культури. Формування корпоративної ідентичності

Тема 1. 4. Корпоративна етика.

Поняття корпоративної етики. Види корпоративного ділового спілкування. Етичні норми корпоративного спілкування. Корпоративний кодекс організації, його структура та функції.

Корпоративна етика як фактор інноваційних суспільно-політичних перетворень.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ВИМІРИ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

Тема 2.1. Вплив національної культури на корпоративну культуру.

Українська ментальність і формування корпоративної культури. Українська національна символіка та її прояви в корпоративній культурі організацій в Україні. Вплив національного характеру українців на корпоративну культуру.

Тема 2.2. Зовнішні атрибути корпоративної культури.

Корпоративний (фірмовий) стиль і його елементи. Знаки, символи. Гасло, девіз, слоган. Корпоративний колір, дизайн приміщень. Корпоративні подарунки. Організаційні обряди, ритуали, церемонії, звичаї, легенди, герої. Корпоративні свята та розваги. Етика поведінки під час корпоративних свят.

Тема 2.3. Діловий етикет – складова корпоративної культури.

Етикет, його основні принципи та засади. Світський та діловий етикет. Найпоширеніші помилки в сфері ділового етикету. Вітання та рекомендування. Етикетні правила поведінки в мовленні. Етикет бізнес-карток. Ділові їжі.

Тема 2. 4. Імідж ділової людини.

Діловий імідж та його складові. Основні вимоги до одягу ділової людини. Традиційний діловий гардероб для чоловіків і жінок. Корпоративний дресс-код. Корпоративна символіка в одязі. Національний одяг як елемент корпоративного стилю.

Тема 2. 5. Мова як чинник і символічний код формування корпоративної культури.

Функції мови як чинника формування корпоративної культури. Характеристика української літературної мови, а також професійної мови як зовнішнього атрибута корпоративної культури. Мовний етикет. Поняття про мовленнєве спілкування або вербальної комунікації. Ділова бесіда – сутність та поняття. Функції бесіди. Види

бесід. Підготовка до проведення ділової бесіди. Психологічне значення форми столу для спілкування.

Технологія та техніка проведення ділової бесіди (встановлення контакту в бесіді; орієнтування в ситуації та людях; обговорення проблеми і прийняття рішення). Проблеми спілкування у корпоративній культурі.

Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс./екзамен	Самост. роб.		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. роб.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ										
Тема 1.1. Корпоративна культура як об'єкт теоретичного аналізу.	14	2	2		10					
Тема 1.2. Типологія корпоративної культури.	14	2	2		10					
Тема 1.3. Формування корпоративної культури.	14	2	2		10					
Тема 1.4. Корпоративна етика.	14	2	2		10					
	56	8	8		40					
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ										
Тема 2.1. Вплив національної культури на корпоративну культуру.	13	2	4		7					
Тема 2.2. Зовнішні атрибути корпоративної культури.	11	2	2		7					
Тема 2.3. Діловий етикет – складова корпоративної культури.	12	2	2		8					
Тема 2.4. Імідж ділової людини.	12	2	2		8					
Тема 2.5. Мова як чинник і символічний код формування корпоративної культури.	19	2	4	2/3	8					
	67	10	14	2/3	38					
Усього годин	123	18	22	5	78					

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ І			
1.	Корпоративна культура як об'єкт теоретичного аналізу.	2	
2.	Типологія корпоративної культури.	2	
3.	Формування корпоративної культури.	2	
4.	Корпоративна етика.	2	
РОЗДІЛ ІІ			
5.	Вплив національної культури на корпоративну культуру.	2	

6.	Зовнішні атрибути корпоративної культури.	2	
7.	Діловий етикет – складова корпоративної культури.	2	
8.	Імідж ділової людини.	2	
9.	Мова як чинник і символічний код формування корпоративної культури.	2	
Разом		18	

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ I			
1.	Корпоративна культура як об'єкт теоретичного аналізу.	2	
2.	Типологія корпоративної культури.	2	
3.	Формування корпоративної культури.	2	
4.	Корпоративна етика.	2	
РОЗДІЛ II			
5.	Вплив національної культури на корпоративну культуру.	4	
6.	Зовнішні атрибути корпоративної культури.	2	
7.	Діловий етикет – складова корпоративної культури.	2	
8.	Імідж ділової людини.	2	
9.	Мова як чинник і символічний код формування корпоративної культури.	4	
Разом		22	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ I			
1.	Корпоративна культура як об'єкт теоретичного аналізу.	10	
2.	Типологія корпоративної культури.	10	
3.	Формування корпоративної культури.	10	
4.	Корпоративна етика.	10	
РОЗДІЛ II			
5.	Вплив національної культури на корпоративну культуру.	7	
6.	Зовнішні атрибути корпоративної культури.	7	
7.	Діловий етикет – складова корпоративної культури.	8	
8.	Імідж ділової людини.	8	
9.	Мова як чинник і символічний код формування корпоративної культури.	8	
Разом		78	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Гнезділова К. М. Корпоративна культура викладача вищої школи : навч.-метод. посібник / К. М. Гнезділова – Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2013. – 124 с.
2. Захарчин Г.М. Корпоративна культура: Навчальний посібник. – Львів, 2011. 317 ст.
3. Етика ділового спілкування : конспект лекцій / укладач Н. В. Барбара. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – 83 с.
4. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування : навч. посіб. – 2-ге вид., переробл. і доп. / В. Я. Зусін – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 224 с.
5. Іпатов Є. Ф. Психологія управління в бізнесі / Є. Ф. Іпатов. – К. : НМЦВО, 2003. – 320 с.
6. Корпоративна культура та етикет: навчальний посібник / Уклад. А.М. Зленко. Переяслав-Хмельницький: К.С.В., 2019. 324 с.
7. Корпоративна культура: навч. посіб. / Г. Л. Хаєт, О. Л. Єськов, Л. Г. Хаєт та ін. ; Під заг. ред. Г.Л. Хаєта. К. : ЦНЛ, 2003. 403 с
8. Корпоративне управління [Текст] : підручник. К. : Каравела, 2008. 384 с.
9. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : навч. посіб. / Л. Е. Орбан- Лембрик. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с.
10. Основи корпоративної культури: навч.посіб. /Л.М. Ломачинська, О.Д. Рихліцька, Н.В. Барна // за ред. І.М. Ломачинської. –К.: Університет «Україна», 2011.
11. Палеха Ю. І. Ділова етика : навч.-метод. посіб. / Ю. І. Палеха.– К. : ЄУФІМБ, 2000. – 250 с.
12. Професійна та корпоративна етика: навч. посіб. / В.Г. Нападиста, О.В. Шинкаренко, М.М. Рогожа та ін.;наук.ред. В.І. Панченко. –К.: ВПЦ «Київський університет», 2019.
13. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : навч. посіб. / Я. Радевич-Винницький. – К. : Знання, 2006. – 291 с.
14. Стоян Т. А. Діловий етикет : моральні цінності і культура поведінки : навч. посіб. / Т. А. Стоян. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 232 с.
15. Тимошенко Н. Л. Корпоративна культура: діловий етикет [Текст] : навч. посіб. К. : Знання, 2006. 391 с.

Додаткові

1. Афанасьєв І. Діловий етикет : 2-ге вид., переробл. і доп. / І. Афанасьєв. – К. : Альтерпрес, 2001. – 352 с.
2. Блощинська В. А. Практикум з етики : навч. посіб. / В. А. Блощинська. – Ів.-Франківськ : ІМЕ, 2003. – 256 с.
3. Галушко В. П. Діловий протокол та ведення переговорів / В. П. Галушко. Вінниця : НОВА КНИГА, 2002. – 223 с.
4. Герчанівська П. Е. Культура управління : навч. посіб. / П. Е. Герчанівська. К. : ІВЦ Видавництво “Політехніка”, 2005. – 152 с.
5. Здоровенко В. В. Культура ділового спілкування : навч. посіб. / В. В. Здоровенко. – Дрогобич : НВД “Каменяр”, 2002. – 147 с.
6. Карнегі Д. Як залучати друзів та здійснювати вплив на людей / Д. Карнегі. – К. : Країна мрій, 2011. – 256 с.
7. Кудояр Л. М. Методичні вказівки до вивчення курсу «Корпоративні конфлікти та методи їх подолання» Суми : СумДУ, 2012. 26 с.
8. Осовська Г. В. Комунікації в менеджменті : курс лекцій / Г. В. Осовська. – К. : Кондор. – 2003. – 218 с.
9. Паламар Л. М. Українське ділове мовлення та спілкування / Л. М. Паламар, Г. М. Кацавець. – К. : Либідь, 2001. – 296 с.
10. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин : навч. посіб. / Ю. І. Палеха. – К. : Кондор, 2008. – 356 с.
11. Палкін В. А. Етикет підприємницької діяльності (у схемах, таблицях, малюнках, завданнях для самостійної та індивідуальної роботи) : навч. посіб. / В. А. Палкін. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2003. – 60 с.

Інформаційні ресурси

1. Етика ділового спілкування: навчальний посібник / Гриценко Т.Б - К. : Центр учбової літератури, 2007. – 344 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://subject.com.ua/pdf/71.pdf>
2. Етика ділового спілкування : конспект лекцій / укладач Н. В. Барбара. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – 83 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: : <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/30435>
3. Лякішева А.В. Проблема групової згуртованості: аналіз наукових досліджень // Вища школа. Науково-практичне видання. № 5 (107). 2013. С. 93-103. URL: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/3998/1/cohesion.pdf>
4. Палеха Ю. І. Ділова етика : навч.-метод. посіб. / Ю. І. Палеха.– К. : ЄУФІМБ, 2000. – 250 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/CD/ETUKA_DV.pdf
5. Гах Й. М. Етика ділового спілкування. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 160 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://padaread.com/?book=85697>
6. Корпоративна культура: палиця з двома кінцями – стаття <http://agro-business.com.ua/agro/kermokerivnyka/item/1983-korporativna-kultura-palytsia-z-dvoma-kintsiamy.html>
7. Створення корпоративної культури – стаття <https://hurma.work/blog/stvorennya-korporativnoyi-kulturi/>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програма здійснюється за наявності дидактичних та ілюстративних матеріалів, а також навчально-методичного матеріалу (посібників, монографій, популярної літератури з історії та теорії предмету вивчення, ілюстрованих альбомів, доступу до електронних ресурсів) та апаратури (відеопроєктор, комп'ютер, ноутбук) для проведення практичних занять з достатньою кількістю зразків промов видатних ораторів минулого і сучасності. Доречним також є відвідування концертів, презентацій, конкурсів ораторського мистецтва та виразного читання, театральних вистав, виховних заходів тощо.